ZIRÀN-MUNTOGNA DA SCHONS

Giantar cuminevel

Las senioras ad igls seniors da Ziràn a da la Muntogna da Schons s'antopan pigl proxim giantar cuminevel igl vendergis, igls 25 da november an l'ustreia Posta Viglia a Ziràn. Las anunztgas en da far antoc'igls 24 da november par telefon a 081 661 12 35. (cdm/fmr)

FARERA

Partizipaziùn a l'ovra electrica Aua da Mulegn

Igl tarvaschegns digl vaschinadi da Farera digl 8 da november â dezidieu da sapartizipar da la realisaziùn da l'ovra electrica Aua da Mulegn. Igl project de vagnir realiso da la sozietad d'electricitad Alpiq. Igl vaschinadi vut sapartizipar cun 30-35 %. Igl vaschinadi da Farera safatschenda gea daple ca 10 ons cun que project.

La radunànza â mademameing prieu par bien igl credit agl rom da 3 miliùns par sanar l'infrastructura da Calantgil.

Igl tarvaschegns â alura dezidieu da spustar a ple tard la dumonda da dischmeter las contribuziùns an favur da la premias da la cassa da malsàns ad igl rabat an favur digl curaint electric.

Plenavànt â'l igl tarvaschegns prieu par bien igl statut d'organisaziùn da la tgea d'atempos Gienda d'Andeer. (fmr/bt)

TUSÀN

Luca Maurizio agl Kino Rätia

Luca Maurizio preschainta igl sieus program satiric «Muntaneras sen teara» agl Kino Rätia da Tusàn. FOTO MAD

Igls 19 da november preschainta igl cabaretist *Luca Maurizio* igl sieus program «Muntaneras sen teara» a las 20.15 agl Kino Rätia a Tusàn.

Luca Maurizio inszenescha agl sieus program «Fake News» (novitads sfalsifitgedas) cun humor git situaziùns banalas digl mintgagi a tgossas nuncartevlas. El s'ampeara: «A tgi dastg ign ànc crer oziglgi?» Mussànd da maniera divertevla, co la cunfidànza an «la muntanera» e saschminuida, malgro ca la muntanera eari igl model da suczess par surviver digls yacs, lufs a delfegns, da las furmiclas a digls carstgàns. Mo actualmeing viveian agl tains digl individualissem schmasiro, da l'optimaziùn da la nossa veta a da la skeptica anviers la szienzia. Igls carstgàns comunitgeschian betga ple directameing l'egn cun l'oter, savens me ple cun mieds electronics. Quels ancanuschian las nossas preferientschas a tendenzas a parfegn las nossas ideias. Luca Maurizio eara sco giuvenil pastur da nursas a vatgas. El ancanuscha las «muntaneras».

Igl sieus cabaret «Fake News» e vagnieu undro igls 2020 agl rom da la concurenza grischùna da las producziùns culturalas professiunalas. Igl on passo â Luca Maurizio gudagnieu igl premi literar grischùn cun las sias «canzùns poeticas a la sia satira gita». (cdm/fmr)

VEULDEN

Plàntas sfluridas egn daletg pigls îls

FOTO MAD

L'amprema nev e puspe luada a Veulden. Quegl lascha sperar da catar ànc blearas baleztgas sfluridas a caschùn da l'excursiùn digl november cun *Gabrielle Frey*.

Flurs sfluridas sen lur costs sapreschaintan dantànt ear da maniera atractiva, cur c'ellas pezan ord la nev. Mo savens s'ampearan ign, tge ca quellas stélas segls fastitgs earian. Parquegl dreza la manadra Gabrielle Frey a caschùn da l'excursiùn digls 27 da november l'atenziùn sen las baleztgas sfluridas, a forza e'gl gnànc mengia tard da far egn matg da flurs. L'excursiùn antscheva a las 11.00 sen Plaz vischnànca a Veulden a cuza antoca las 16.00. Igl tur vean fatg sen sendas a pros sur igl vitg. La diferenztga d'òlteztga amporta var 200 m. Igl vean racumando bùn equipamaint par viandar. La marenda a bavràndas ord igl satgcadoss. (cdm/fmr)

Las anunztgas en da tarmeter antoca gievgia, igls 24 da november ad «abenteuer-biodiversitaet@bluewin.ch» ne par SMS a 079 371 48 31. An cass da bleara nev vean l'ocurenza disgetga a curta tearma.

«Musso igls diamànts grischùns gio San Giagl»

La rapreschantaziùn digl cantùn Grischùn a l'Olma da quest on e vagnida organisada sut la batgeta da Daniel Camenisch, oriund da Maton. Agl savundànt raschieni â'l do investa an l'organisaziùn a tratg bilàntscha da que evenimaint.

BARTOLOME TSCHARNER/FMR

FMR: Vus eassas sto igl manader general da la preschantaziùn digl Grischùn sco cantùn giastànt a l'Olma 2022. Tge activitads cuntaneva quella funcziùn?

Daniel Camenisch: Par l'egna e'gl sto egna gràndʼanur par me da stger organisar quella preschantaziùn. Partge igl cantùn Grischun â me radund mintga veintg ons la pussevladad, d'easser cantùn giastànt a l'Olma.

Sco ampem ve jou stgieu far igl conzept da basa, co igl cantùn Grischùn pudessi sapreschantar a l'Olma. Sen fundamaint da lez ve jou alura fatg igl conzept detaglieu cun fegnamiras, temas, cuntegns, custs a sclarieu, cun tge partenaris ca nus pudessan colavurar. Da quegl â'gl alura do finalmeing la preschantaziùn, co ella e stada.

Igl conzept general cumpaglieava tutas ocurenzas digl Grischùn sco cantùn giastànt sco p.ex. l'avertura, las exposiziùns d'animals a l'exposiziùn speziala, igl til a la comunicaziùn. Savund igl conzept general ve jou alura constituieu igl comité d'organisaziùn, cun parsùnas c'en spezialisadas a risguard quels temas a c'ân gido realisar els.

Qualas en stadas las ple gràndas sfidas par realisar quella preschantaziùn?

Nus vagn dalùnga definieu, c'igl satracti betga me da preschantar igl turissem grischùn, mobagn ca nus leian rapreschantar l'antiera multifariadad digl cantùn. Ad an que gro dat igl egn gràndʼstgazi agl Grischùn par mussar igls temas sco «lavur, veta, turissem, furmaziùn, perscrutaziun, cultura» ad ascheia anavànt. La nossa fegnamira eara da preschantar tut quels temas da maniera autentica e simpatica. Quegl vagn nus fatg savund igl moto «semplameing da nar!». Igl e sto egna gràndʼa sfida an vesta agl program cumplex ca veva ear egna dimensiùn politica: La regenza grischùna â surdo quell'incumbensa. Ign ancurscheva ear, c'igl deti spetgas da la vart da l'economeia ca nus vagn ampruvo da risguardar. An la dezisiùn da la regenza ear'igl parscret, ca tut igls tres lungatgs vegian da vagnir risguardos a ca nus veian da luvrar cun la marca grischùna. Sen fundamaint da quegl vainsa alura fatg igl conzept a definieu las fegnamiras. Las impurtàntas en stadas d'augmantar la visibilitad digl Grischùn anviers anor, d'involver tànts indigens sco pussevel a d'unir tuts sut igl madem tetg, ascheia c'igl deti egna rapreschantaziùn homogena digl Grischùn cun tutegna mussar la sia multifariadad. Parquegl levan betga me mussar mastregns near interpresas ca tuts ancanuschan schon. Par nus e'gl sto impurtànt da mussar mastregns tradiziunals mo ear inovativs ad interpresas c'en ànc betg tànt ancunaschaintas, tanor igl moto: «Nus mussagn igls diamànts ànc betga glischantos gio San Giagl a schagn glischear els durànt 10 gis». Ascheia e'gl ear sto da ver egn'interpresa pintga ca produtgescha skis, egn tagliaschendlas, near igl *Marcel Bass* d'Andeer cun las tibas grischùnas, sper l'agricultura a sper gràndas fatschendas.

Partutgànt igls lungatgs vainsa cunluvro cun las organisaziùns linguisticas a culturalas. La finala e'gl sto involvieu passa 250 partenaris. Par que project ve jou luvro radund egn'on a miez, sper tschella lavur sco comunicatur partutgànt la pandemia, igls fugitivs da l'Ucraina a la mancànza d'energeia schmanatschànta. Par me e'gl sto egn tains intensiv da vagnir a frida cun tut, mo ear egn tains fetg interessànt c'â fatg gràndʼplascher.

Vus eassas sto preschaint igls 10 gis a San Giagl: Qualas en stadas las vossas experienztgas?

Nus vagn rimno fetg blearas experienztgas. Sco amprem e'gl da constatar, c'igl rigeva egna fetg bùn'atmosfera. Nus vagn gieu fetg blears visitaders. Par nus organisaturs ear'igl sto greav da giuditgear ordavànt la frequenza. Parve da la pandemia vev'igl do dus ons nign'Olma, ad igl on passo vev'igl do me egn'Olma pintga. Parquegl vainsa betga gieu propi las relaziùns ca spitgeavan nus. Ad igl davos e'gl sto 320 000 visitaders. Mo da nossa vart e tut ieu fetg bagn: Nus vagn gieu blears partenaris c'earan fetg motivos a c'ân cunluvro bagn ad earan egna ferma petga da que evenimaint. Ear an que gro vainsa rimno fetg blearas experienztgas. A mei â'gl fatg gràndʼplascher, c'igl e ear sto tànts Grischùns c'ân visito igl til grischùn a las nossas exposiziùns. Parquegl lastg jou constatar cun cuntantientscha, ca la mussada digl Grischùn â cato fetg gràndʼinteress.

Daniel Camenisch, igl manader general da la preschantaziùn digl Grischùn sco cantùn giastànt a l'Olma 2022 durànt l'exposiziùn a San Giagl. FOTO MAD

> «Par me e'gl sto egn tains intensiv da vagnir a frida cun tut.»
>
> Daniel Camenisch

Tge muntada â quella preschientscha a l'Olma pigl Gischùn?

Pigl cantùn Grischùn e l'Olma sir stada egna bùna platafurma par sapreschantar. Nus vagn gea blears giasts da la Svizra Orientala. Parquegl e'gl sto egna fetg bùna ocasiùn da sapreschantar d'egna vart sco cantùn inovativ a da l'otra sco cantùn tradiziunal. Gest ear par mussar la nossa multifariadad e quegl sto egna fetg bùn'ocasiùn, ad igl e gartagieu a nus da purtar igls temas sur igls cunfegns digl cantùn Grischùn or. Da tschella vart e'gl sto bi d'unir tut quels partenaris par stgafir egn evenimaint cuminevel. Quegl â ear gieu egn efect positiv anviers an aint cun stgafir egna bùn'atmosfera trànter igls partenaris indigens.

Quala e la vossa bilàntscha persunala an que gro?

Nus vagn cuntanschieu las nossas fegnamiras a stgagn far egna fetg bùna bilàntscha: Nus vagn gieu fetg blears visitaders a partenaris cooperativs. Nus vagn survagieu fetg blears a bùns resùns. Blears visitaders ân getg, ca nus veian fatg la miglra preschantaziùn d'egn cantùn antocan uss. Quegl e reacziùns ca fan plascher suainter tànta lavur preparativa. Igl e gartagieu da preschantar igl cantùn Grischùn d'egna maniera nunspetgànta, mobagn simpatica. Par me e'gl ear impurtànt da gir, ca nus earan egna squadra organisatorica fetg avtiva cun *Andy Kollegger*, *Christian Klucker*, *Christian Parli*, *Martin Renner* a *Daniel Huber*. Tut e gartagieu aschi bagn graztga a la stupenta cunlavur da tut igls partenaris.